

Drahošlav Ryba hasí nejen oheň

„Jdeme tam, odkud ostatní utíkají,“ charakterizuje svou celoživotní profesi generální ředitel Hasičského záchranného sboru ČR (HZS) generálmajor Drahošlav Ryba (55). Jak se změnila za třicet let práce v ní, co všechno dnes musí hasiči umět a nahradí je někdy roboti?

>> Jeho domovem je Radostín nad Oslavou. Sice žije v Praze se synem, který zde studuje na ČVUT, ale jak může, vrací se domů. Manželka 30 let učila matematiku a chemii, teď řídí krajskou školní inspekci v Jihlavě. Dcera učí na ZŠ matematiku a hudební výchovu. Foto HZS ČR (3)

>> Dana Braunová

■ **Odhadují správně, že jste začínal jako kluk u dobrovolných hasičů?**

Ano, asi od svých deseti let jsem v Radostíně nad Oslavou následoval rodinnou tradici. Jsem tam členem dobrovolných hasičů dodnes. O kariéře profesionálního hasiče jsem zprvu neuvažoval. Po gymnáziu ve Žďáru nad Sázavou jsem se rozhodl mezi právy a Vysokou školou báňskou v Ostravě, obor technika požární ochrany a bezpečnosti průmyslu.

■ **Pamatujete se na svůj první hasičský zásah?**

Na ten se nedá zapomenout: bylo mi patnáct, když jsme zasahovali při výbuchu a následném požáru mlýna na dřevitou moučku v nedalekém Najdku. Bohužel tam byly oběti na životech.

■ **Dopadlo by to nyní, po čtyřiceti letech, jinak?**

Hasičina doznala za tu dobu obrovský vývoj, ale lidé, kteří tam tehdy zahynuli, by nepřežili ani dnes, protože zemřeli při výbuchu. V tomto případě bychom je ani se současnou technikou nezachránili.

■ **V čem se vaše profese změnila nejvíc?**

Když jsem se stal před 30 lety profesionálním hasičem ve Žďáru nad Sázavou, z více než 90 procent jsme řešili jen požáry. Ty dnes představují pouhých 12 procent našich zásahů. Když si vzpomenu, čím

<< Na Hasičských slavnostech 2017 v Lito-měřicích při prohlídce nejnovější techniky.

>> Při sázení stromu v Českém lese na okraji Negevské pouště v Izraeli. Během této návštěvy předala delegace izraelským hasičům technickou pomoc, určenou pro hašení lesních požárů.

jsme tehdy hasili, jaké ochranné prostředky jsme měli... To se nedá s dneškem srovnat. Jedno však přetrvává: hasiči dělají svoji profesi srdcem.

■ Změnily se požadavky na hasičské dovednosti?

V době, kdy jsem nastupoval k hasičům, byl vysokoškolák výjimkou, ani středoškoláků s maturitou nebylo moc, většinu tvořili vyučení. Dnes má třetina členů sboru vysokou školu, další mají maturitu, bez ní už ve služebním poměru nikdo není. Vzhledem k rozmanitosti zásahů to ani jinak nejde. Technika, kterou musíme umět obsluhovat, je čím dál složitější.

■ Boj s ohněm tedy vystřídal jinou činnost?

Asi čtvrtinu výjezdů máme k dopravním nehodám, statisticky nejvíce je tzv. technických zásahů: tam spadá všechno, od odchytu včel přes odstraňování spadlých stromů po vyprošťování z výtlahu.

■ Sem zřejmě patří i různé kuriózní zásahy.

Lidé třeba volají, že vidí čápa, který nemůže odletět, nebo labuť, která je zamrzlá ve vodě. V momentu, kdy se ke zvířeti mnohdy složitě dostaneme, zamává křídly a odletí. Zasažeme třeba i při odchytu hadů. Pamatuji se ale i na rozřezávání prstýnku na prstu, když si zraníte ruku a je potřeba lékařský zákrok, z nateklého prstu kroužek jinak neodstráníte.

Jednou jsme vysvobozovali kluka, který strčil nohu do zábradlí a nemohl ji vyndat. Přijeli jsme s naší technikou a zábradlí roztáhli. Jeden ze spolužáků, kteří se tam seběhli, kroutil hlavou nad

tím, jak to mohl udělat, zkusil to taky a jeli jsme tam podruhé.

■ Na který zásah jste nejvíce pyšný?

V březnu 2008 jsem jako ředitel HZS kraje Vysočina velel při odstraňování hromadné dopravní nehody na D1, kde tehdy v „bílé tmě“ uvízlo 20 tisíc lidí a havarovalo 231 aut. Šlo zřejmě o největší hromadnou nehodu v Evropě, ale nikdo nezahynul.

Když si vzpomenu, čím jsme tehdy hasili, jaké ochranné prostředky jsme měli... To se nedá s dneškem srovnat. Jedno však přetrvává: hasiči dělají svoji profesi srdcem.

■ Na kterou událost zase vzpomínáte nerad?

Na ty, při nichž přišel o život někdo z kolegů. Po druhé světové válce u nás zemřelo při výkonu služby na šedesát hasičů. Odhaduji, že tak smutné číslo nemá ani armáda. Poslední případ se stal loni při požáru ve Zvoli u Prahy. Na každého z nás psychicky nejhůř působí zásahy, kde najdete mrtvé děti.

■ Vybaví se mi v té souvislosti hrozný požár v ruském Kemerovu, kde nedávno uhořely v nákupním centru s multikiný desítky dětí. Může se něco takového stát i u nás?

Máme ve všech těchto objektech dobrá požární bezpečnostní zařízení, nic takového by se stát nemělo, vždycky však může selhat lidský faktor. Někdo něco nezkontroluje, zamkne dveře, které zamčené být nemají...

■ Co si myslíte o zamykání škol?

Tak tohle řešíme doma pořád, protože manželka třicet let učila. Školy se podle ní mají zamykat, aby děti neutekly, nedostal se tam někdo cizí, já se na to zase dívám z hasičského hlediska. Myslím, že to jde vyřešit, ale není to laciná záležitost. Existují systémy, které zamčené dveře při spuštění signalizace otevřou.

■ Firmy i státní správa dnes zoufale hledají lidi. Jak jste na tom vy?

Z bezpečnostních sborů jsme na tom asi nejlépe. Hlásí se nám dost lidí. Jednak máme vysokou prestiž, vždyť jdeme tam, odkud ostatní utíkají, zachraňujeme lidem životy a majetky. Takových profesí není mnoho. Zásahu na tom mají i dobrovolní hasiči, kteří se nám starají o „potěr“. Bez nich si nedovedeme naši činnost představit. Kromě toho hlavně na venkově supluje činnost různých kroužků pro mládež, které jsou ve městě běžné.

■ Je těžké se k vám dostat?

Ano, protože každý zájemce musí projít náročnými fyzickými, zdravotními a psychologickými testy. Problémy bývají ve všech kategoriích: mladá generace se málo hýbe, není moc odolná, je s podivem, kolik uchazečů má třeba problém se splněním plaveckého limitu. Nejvíce lidí ale ztro-

>> Za dobrovolné hasiče v Radostíně nad Oslovou soutěžil v 80. letech na mistrovství republiky v požárním sportu. Foto soukromý archiv

>> S Petrem Studeným z HZS Jihomoravského kraje, který na Hradě převzal Zlatý záchranný kříž za rok 2017 za vyproštění muže z hořícího automobilu v době mimo službu. Za výjimečný přínos pro záchranný službu vyznamenal prezident republiky i Drahoš Rybu.

skotá na psychotestech. Ne že by trpěli nějakou duševní chorobou, ale přicházejí nevyzrálí. Dřív adepti absolvovali dvouletou základní vojenskou službu, neměli proto problémy s autoritou, s kázni, s odhadem rizika. To chybí. Často se stane, že když k nám přijdou za dva roky, už psychotesty zvládnou.

■ Uplatní se u vás i ženy?

Ano, ve služebním poměru máme vedle 8732 mužů 912 žen. Ale na rozdíl od jiných zemí nám předpisy neumožňují, abychom je nasazovali při výjezdech. Donedávna jsme měli krajskou ředitelku, když odešla do služební penze, jmenovali jsme ji ombudsmankou (bývalá ředitelka HZS ve Zlínském kraji Jarmila Čičmancová – pozn. red.). Výjimkou nejsou ani velitelky stanic, přímo u zářehů pracuje několik psychologek.

■ Jak by dopadlo srovnání našeho hasičského záchranného sboru s jinými zeměmi?

Naše profese se v každé zemi rozvíjí rozdílně, takže se těžko srovnává. Někde je založená jen na dobrovolných hasičích, k nim patří Německo a Rakousko, kde mají pouze pár profesionálů ve velkých městech. Jinde zase spoléhají jen na profesionály, například v USA nebo Velké Británii. Těžko se srovnává i pracovní náplň. Třeba v Německu hasiči v podstatě jen hasí. U nás tvoří hašení jen malý výsek činnosti, ale jsme na rozdíl od většiny států zodpovědní i za to, co dřív dělala civilní ochrana: krizové řízení, ochranu obyvatelstva, tísňová volání atd.

■ Dá se srovnat úroveň technického vybavení?

Techniku nemáme špatnou, hodně nám pomohly evropské fondy, ale ještě jsme se úplně nevzpamatovali z drastických vládních škrtů v roce 2011, kdy se nám investice snížily z jedné miliardy na 300 milionů korun. Jediným pravidelným zdrojem našich příjmů se vedle evropských peněz stal Fond zábra-

>> Při předávání nechyběla ani manželka se synem a dcerou. Foto HZS ČR (2)

ny škod. Ze státního rozpočtu dostáváme minimum. Do funkce jsem nastoupil v listopadu 2011, kdy byla situace opravdu tristní. V důsledku rozpočtových škrtů se snižovaly početní stavy, nebylo na vybavení, hrozilo, že nebudeme schopni plnit naše základní poslání. Začal jsem hned bojovat za obnovu Fondu zábrany škod, kam by přispívaly pojišťovny. Před revolucí tomu tak bylo, ale s privatizací pojišťovnictví to skončilo. Trvalo mi tři roky, než se podařilo jejich odpor vůči tzv. hasičské dani zlomit. Podotýkám, že jsme byli jednou z posledních evropských zemí, kde tento systém nefungoval. Dnes se jedná o efektivní, řádně a průhledně fungující fond.

Denně zasahujeme v průměru u 57 dopravních nehod, kde vyproštujeme zraněné z vozů. Málokdo si uvědomuje, že automobilky vyrábějí stále pevnější a tvrdší karosérie, takže musíme k nehodě přijet s technikou, která si s tím účinně poradí. Ne s vybavením starým patnáct dvacet let.

■ Nahradí někdy hasiče při zásahu robot?

Blížíme se k tomu. Ve Vrbčticích (v roce 2014 tam vybuchl muniční sklad, jehož následky se stále likvidují – pozn. red.) používáme speciální stroj z USA, který je dálkově ovládan. Nicméně náhrada hasičů roboty je naprosté sci-fi.

■ Zasahujete i při povodních. Co je podle vás horší: oheň, nebo voda?

Hašení požárů máme historicky lépe zvládnuté, dlouho nacvičené, těžko nás tam něco překvapí. Voda je z tohoto pohledu horší, tam musíme víc improvizovat.

■ K novým hrozbám teď musíte počítat i teroristický útok.

Naštěstí se u nás pohybujeme ve stadiu prevence, kdy mají hlavní slovo policie, tajné služby, armáda. Kdyby však k něčemu došlo, nastupujeme my: vyprošťování z trosk, odmořování prostoru. Ubezpečují veřejnost, že by nás to nezastihlo nepřipravené. Týká se to i situace, kdy by došlo k velkým migračním vlnám.